

Övsömör

Nehéz elhinni, pedig igaz: az övsömört – az idősebbek és legyengült immunrendszerűek betegségét – a bárányhimlő vírusa (a *Varicella zoster* vírus) okozza, amely a kiállt gyermekbetegség után évtizedekig is lappang az idegvégződéseinkben. A vírus aktiválódása kellemetlen, fájdalmas és sokszor hosszadalmas betegségbe torkollik. Gyógyszer is, védőoltás is van már ellene.

Milyen betegség az övsömör?

Az övsömör sok más vírusos betegséghez hasonlóan kezdődik: a beteg gyengének érzi magát, fájlalja a fejét, esetleg lázas. Bőrén érzészavarokat (viszketést, bizsergést, égő érzést, fájdalmat) tapasztal. Néhány nap múlva fájdalmas, hólyagos kiütések jelennek meg a bőrön, leggyakrabban a törzsön, ritkábban az arcon, és szinte mindig csak az egyik oldalon, egy bizonyos agyi vagy gerincvelői ideg lefutása mentén (pl. övszerűen). A hólyagokban levő folyadék kezdetben víztiszta, majd zavarossá válik, végül a hólyagok megnyílnak és pörkösödnek, 2–4 hét alatt gyógyulnak.

Előfordulhat, hogy az övsömör még fel nem derített, az immunrendszert gyengítő háttérbetegségekre figyelmezteti a beteget. Érdeemes megszívlelni ezt a figyelmeztetést, és a kezelőorvos tanácsai alapján elvégeztetni néhány vizsgálatot.

Milyen szövődmények léphetnek fel?

A leggyakoribb szövődmény az övsömör utáni idegfájdalom (posztherpetikus neuralgia): a 80 évesnél idősebb övsömörös betegek közel egyharmada, a 60–65 évesek egyötöde szenved idegfájdalmaktól a kiütések megszűnte után még hónapokon át. Az érintett ideg dúcaiban elszaporodott vírusok hatására a betegek fájdalomként élnek meg fájdalmatlan ingereket, vagy enyhén fájdalmas ingereket erős fájdalomnak

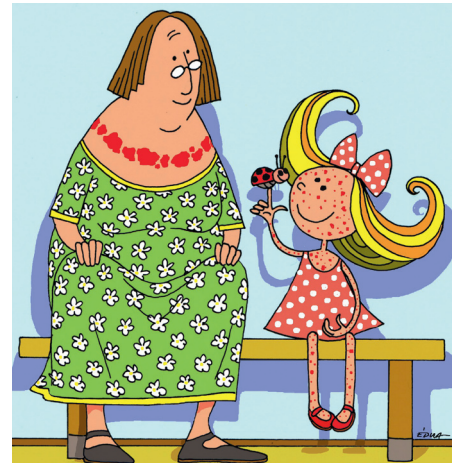
éreznek. Az állapot fél évig is tarthat, de végül magától elmúlik.

A vírus az egyik agyideg dúcaiból a szem környékének idegvégződésébe eljutva a szemet is megbetegítheti. A szemre áterjedő övsömör akár látásvesztéshez is vezethet, azonnali szemészeti kivizsgálást és kezelést igényel. A súlyosan legyengült immunrendszerű betegek övsömörét különösen erélyesen kell kezelni, mert a belső szerveket is megtámadhatja.

Az övsömör kezelése

Több olyan vírusellenes szer is rendelkezésünkre áll, amellyel csökkenthető a tünetek súlyossága és időtartama (pl. acyclovir, famciclovir). A vírusellenes kezelés annál hatásosabb, minél hamarabb kezdi szedni a beteg a gyógyszert a tünetek megjelenése után. Azonnali gyógyulást a korán kezdett kezelés sem ígér, és az sem biztos, hogy az elhúzódó idegfájdalmaktól megkíméli a beteget, viszont jelentős mellékhatásai sincsenek.

A tüneti kezelés a fájdalom csökkentését jelenti. A bőrtünetekkel egy időben, illetve később jelentkező idegfájdalmat a helyi kezelés (pl. kapszaicines kenőcs) mellett jól csillapítják a hagyományos („triciklikus”) depresszióellenes szerek, de erős fájdalomcsillapítókra (tramadol, opioidok) is szükség lehet. Egyes görcsgátlókkal (pl. gabapentin, pregabalin) is mérsékelhető az idegfájdalom.

A nagymama nem kaphatja meg az övsömört bárányhimlős unokájától, de az unoka esetleg (közvetlen érintkezéssel) megkaphatja a bárányhimlőt az övsömörös nagymamától

Az övsömör megelőzése

Ma már létezik védőoltás az övsömör ellen. Ha ezt minden idős és károsodott immunrendszerű nő és férfi megkapná, azzal becslések szerint az övsömör eseteinek legalább a felét, a posztherpetikus idegfájdalmaknak pedig a kétharmadát lehetne megelőzni. Az oltásnak általában nincsenek súlyos mellékhatásai, és az USA-ban egyre népszerűbb, újabban már nemcsak a 60 éven felüliek, hanem az 50–60 évesek körében is. Sajnos az oltóanyag drága, és jelenleg Magyarországon egészségbiztosítási támogatással nem igényelhető. Az immunrendszert érintő betegségük miatt veszélyeztetett személyek kezelőorvosuktól kérhetnek tanácsot, hogy érdemes-e beoltatniuk magukat, ha anyagi helyzetük megengedi az oltóanyag megvásárlását.

Ez a tájékoztató nem helyettesíti az orvosi kezelést. A betegek számára készített másolatoktól eltekintve felhasználása csak a kiadó írásos hozzájárulása nyomán engedélyezett.